

ภาพความสำเร็จของ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

โดยยึดหลักศาสตร์พระราช ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

นารากิพย์ ทองโสภา และจักรชนก จันทรย์แย้ม
สำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดนโยบายพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในโรงเรียนพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (จชต.) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ที่กำหนดให้ปี พ.ศ. 2560 เป็นปีแห่งการพัฒนา คุณภาพการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ให้เป็นไป ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) และยุทธศาสตร์การศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2560-2579) ของกระทรวงศึกษาธิการ

จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นพื้นที่ที่มีสภาพแวดล้อมและบริบทที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น ทั้งในเรื่องของความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม รวมถึงการเกิดสถานการณ์ ความไม่สงบในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนและ การจัดการศึกษาในพื้นที่ และจากการศึกษาสภาพปัญหาของโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดน ภาคใต้ พบว่า มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET)¹ ลดต่ำลง และ มีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ (สำนักงานศึกษาธิการภาค 8, 2560) ดังนั้น สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้ดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อยกระดับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET)

¹ กระทรวงศึกษาธิการได้มีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลง วันที่ 15 กันยายน 2564 เรื่อง ยกเลิกการใช้ผล การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนที่จบการศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตั้งแต่ ปีการศึกษา 2564 เป็นต้นไป

และพัฒนาทักษะเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning ให้กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูของโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยดำเนินงานร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ ภายใต้โครงการการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยยึดหลักศาสตร์พระราชานในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้ มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการจำนวน 350 โรงเรียน เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และ 4 อำเภอในจังหวัดสงขลา (อำเภอจะนะ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี และอำเภอบ้านยี่อ้อย) ที่มุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง รูปแบบการจัดการเรียนการสอนด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยการน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช คือ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เป็นการเรียนรู้กระบวนการคิดบนรากฐานการเข้าใจมนุษย์ การเข้าถึง ข้อมูลเพื่อให้เกิดการสร้างสรรค์นั้นตอบสนองความต้องการได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และการพัฒนา ด้วยความรู้และภูมิปัญญาที่ไม่จำกัดอยู่เพียงด้านใดด้านหนึ่ง ตลอดจนการทดลองปรับปรุงจนได้ ผลลัพธ์ที่ยั่งยืนและสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างไม่รู้จบ (สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560) ซึ่งเป็นหลักการที่เน้นการ “เข้าใจ” สภาพบริบทซึ่งรวมถึงการเข้าใจสภาพผู้คนที่มีความหลากหลาย ทั้งทางด้านกายภาพ และด้านประเพณีวัฒนธรรม ทำให้เข้าใจความต้องการของชุมชน ส่งผลให้ เข้าใจปัญหาอย่างชัดเจนและรอบด้าน ส่วนการ “เข้าถึง” คือ การเข้าถึงพื้นที่และออกไปสัมผัสถึง ความต้องการของคนในพื้นที่ ทำให้เราเข้าถึงความคิด ความรู้สึกของผู้คนในชุมชนและตัวเราเอง ในฐานะผู้ปฏิบัติ ตลอดจนรวมถึงการเข้าถึงปัจจัยของงานที่ดำเนินการอยู่ เช่น องค์ความรู้ แนวทาง ทฤษฎี ทรัพยากร เป็นต้น โดยมุ่งเน้นการนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อตอบสนองความต้องการ ของผู้คน สำหรับการ “พัฒนา” หมายถึง การลงมือกระทำเพื่อเติมเต็มสิ่งที่ผู้คนต้องการและ หาทางต่อยอดองค์ความรู้เดิมให้ดียิ่งขึ้น เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่ให้เกิดการเรียนรู้และต่อยอด ทั้งนี้ การพัฒนาต้องอยู่บนรากฐานของการเข้าใจและเข้าถึง โดยแนวคิด “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ได้เป็นหลักการในการดำเนินโครงการที่ทำให้บุคลากรในพื้นที่ที่มีความเข้าใจสภาพปัญหาของ การศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เข้ามาเป็นนิเทศจิตอาสาโดยมีส่วนร่วมในการพัฒนา การจัดการเรียนการสอนเชิงรุก และหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เน้นให้ครูรักเด็กและให้เด็กรักครู ไม่เน้นการแข่งขันแต่ให้ช่วยเหลือกัน ทำให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักรู้แบบ “ระเบิดจากข้างใน” สามารถพึ่งตนเองได้ ปฏิบัติงานเป็นขั้นตอน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และคำนึงถึงประโยชน์ ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน โดยการน้อมนำศาสตร์พระราชานมาผนวกกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ทำให้ เกิดการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้สู่การปฏิบัติ อย่างยั่งยืน

การขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยยึดหลักศาสตร์พระราชาสืบสานพระราชปณิธานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่สถานศึกษา

พ.ศ.2560

การพัฒนาบุคลากร

พัฒนาผู้บริหาร ครู 350
โรงเรียน และศึกษานิเทศก์
11 เขต ในพื้นที่จังหวัด
ชายแดนภาคใต้

พ.ศ.2560 - 2564

สร้างเครือข่ายการติดตาม

สร้างเครือข่ายการ
ติดตามและพัฒนา
11 เขต ในพื้นที่จังหวัด
ชายแดนภาคใต้

พ.ศ.2562 - 2563

คัดเลือกต้นแบบ

1. คัดเลือกโรงเรียนต้นแบบ
21 โรงเรียน
2. ถอดบทเรียนการ
ดำเนินงานของโรงเรียน
ต้นแบบ

พ.ศ.2562 - 2563

ถอดบทเรียน

1. คัดเลือกโรงเรียนต้นแบบ
22 โรงเรียน
2. ส่งเสริม สนับสนุน
ให้โรงเรียนต้นแบบขยายผล
และพัฒนาโรงเรียนเป็น
แหล่งเรียนรู้

1. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับผู้บริหาร ครูและศึกษานิเทศก์ ให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยยึดหลักศาสตร์พระราชาสืบสานพระราชปณิธานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการคิดขั้นสูงโดยใช้หลัก “ศาสตร์พระราชาสืบสานพระราชปณิธาน” ผ่านกระบวนการ Active Learning และสามารถนำความรู้ที่ได้รับนั้นไปจัดการเรียนรู้จนเกิดแนวคิดในการแก้ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน สู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งเสริมสร้างเจตคติที่ดีแก่ครู ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกัน ร่วมคิด ร่วมค้นคว้า ร่วมทดลอง ร่วมประดิษฐ์ และร่วมรับผิดชอบ โดยใช้หลักสูตร “การพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงด้วยหลัก “ศาสตร์พระราชาสืบสานพระราชปณิธาน” Active Learning โดยใช้แผนจัดการเรียนรู้หน้าเดียว” เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูวางแผนกระบวนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในห้องเรียนอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย 5 หัวข้อสำคัญ คือ มาตรฐาน/ตัวชี้วัดของแต่ละรายวิชาและรายชั้นเรียน สำคัญ/เนื้อหาจำเป็นที่สอดคล้องกับมาตรฐาน/ตัวชี้วัดที่กำหนด ภาระงาน/ชิ้นงานที่ผู้เรียนต้องลงมือปฏิบัติ กิจกรรมการเรียนรู้ และวิธีการประเมินผล (ฉัตรชนก จันทน์แย้มและนาราทิพย์ ทองโสภิต, 2563)

สำหรับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการ Active Learning ผู้เรียนจะเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ โดยเริ่มจากครูจะกระตุ้นผู้เรียนด้วยการบริหารสมอง (Brain Gym) ซึ่งเป็นเทคนิคที่เน้นการเคลื่อนไหวของร่างกาย โดยทำบริหารของ Brain Gym จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน

ของสมองเข้ากับการเคลื่อนไหวของร่างกาย ส่งผลให้สมองทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งในส่วนของความสนใจ การรับรู้ และกระตุ้นให้สามารถจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้มากขึ้น (Brain Gym International, 2018; ชนนีทวัลย์ วุฒิชินโกคิน และคณะ, 2563) จากนั้นครูจะนำเข้าสู่บทเรียน โดยใช้คำถามเพื่อให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ และให้ผู้เรียนทำกิจกรรมกลุ่ม (Group Activities) เพื่อฝึกทักษะการทำงานร่วมกัน โดยบูรณาการกับศาสตร์พระราชา สุดท้ายผู้เรียนจะเป็นผู้สรุปความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรมในคาบเรียนและนำเสนอหน้าชั้นเรียน

2. สร้างเครือข่ายการติดตามและพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศจิตอาสาประจำเขตพื้นที่การศึกษา ทั้ง 11 เขตพื้นที่การศึกษา จากผู้ที่ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการ และผู้ที่สมัครใจเข้าร่วมทีมนิเทศจิตอาสาประจำเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา โดยมีศึกษานิเทศก์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้ประสานงานกับคณะกรรมการนิเทศจิตอาสาประจำเขตพื้นที่การศึกษา ในการทำหน้าที่ติดตามการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยยึดหลักศาสตร์พระราชา ซึ่งคณะกรรมการนิเทศจิตอาสา และคณะกรรมการจากสำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ร่วมกันจัดทำขึ้น คณะกรรมการนิเทศจิตอาสาได้ให้คำแนะนำในการจัดการเรียนการสอน ให้กำลังใจ เสริมแรงครูและผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 350 โรงเรียน ช่วยให้ครูสามารถนำหลักการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยยึดหลักศาสตร์พระราชา ไปปรับใช้ในห้องเรียนได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งทำหน้าที่ประสานงาน ให้ข้อมูลสนับสนุน และข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ

3. คัดเลือกโรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยยึดหลักศาสตร์พระราชา หลังจากที่โรงเรียนทั้ง 350 โรงเรียนเริ่มจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยมีการกำกับ ติดตามจากคณะกรรมการนิเทศจิตอาสาประจำเขตพื้นที่การศึกษาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 ทำให้เห็นผลของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของหลายโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ เช่น ครูเริ่มมีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนรู้มากขึ้น การมีส่วนร่วมจากผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองและชุมชนในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้ดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยยึดหลักศาสตร์พระราชา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มีประเด็นในการพิจารณา คือ โรงเรียนมีผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพิ่มขึ้น (เปรียบเทียบ 2 ปีการศึกษาซ้อนหลัง) ครูใช้แผนจัดการเรียนรู้หน้าเดียวในการวางแผนการสอน และใช้สื่อหรือนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ ผลงานหรือชิ้นงานของผู้เรียนที่แสดงให้เห็นถึงทักษะการคิดขั้นสูง รวมทั้งการจัดห้องเรียน

ที่เอื้อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เชิงรุกได้ ทั้งนี้ คณะกรรมการจากสำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ลงพื้นที่เชิงประจักษ์เพื่อคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยยึดหลักศาสตร์พระราชามาประเด็นพิจารณา ซึ่งมีโรงเรียนที่ผ่านการคัดเลือก จำนวน 21 โรงเรียน และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จำนวน 22 โรงเรียน ทำให้มีโรงเรียนต้นแบบที่สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับโรงเรียนในพื้นที่ได้ครบทั้ง 13 เขตพื้นที่การศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

4. ถอดบทเรียนการดำเนินงานของโรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยยึดหลักศาสตร์พระราชานำสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ถอดบทเรียนการดำเนินงานของโรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยยึดหลักศาสตร์พระราชานำ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาและตัวแทนครูจากโรงเรียนต้นแบบถอดบทเรียนร่วมกับคณะกรรมการนิเทศจิตอาสาประจำเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อรวบรวมเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยยึดหลักศาสตร์พระราชานำ รวมทั้งเป็นการเผยแพร่กระบวนการทำงานที่เข้มแข็งของผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูและคณะกรรมการนิเทศจิตอาสาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยยึดหลักศาสตร์พระราชานำในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยยึดหลักศาสตร์พระราชานำของคณะกรรมการนิเทศจิตอาสาและคณะกรรมการของสำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า จากการที่มีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยยึดหลักศาสตร์พระราชานำในโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูยอมรับแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยยึดหลักศาสตร์พระราชานำ และปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนให้บทบาทในการเรียนรู้มากขึ้น เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ทำให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้ ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนนิเทศจิตอาสาประจำเขตพื้นที่การศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในหลักการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยยึดหลักศาสตร์พระราชานำ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการนิเทศครูในโรงเรียนได้ โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านผู้เรียน ผู้เรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น เนื่องจากได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ลงมือปฏิบัติจริง รู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้หรือสื่อต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์ ทำให้สามารถ

สร้างผลงาน/ชิ้นงานที่แสดงถึงทักษะการคิดขั้นสูง นอกจากนี้ ผู้เรียนยังมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมห้องสามารถทำงานร่วมกันได้ รู้จักยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างภายในกลุ่ม อีกทั้งผู้เรียนมีความกล้าแสดงออกมากขึ้นสามารถนำเสนอผลงาน/ชิ้นงานหน้าชั้นเรียนได้ มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน มีความสุข สนุกสนานในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนมากขึ้น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มสูงขึ้น

ด้านครู ครูมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น โดยปรับบทบาทในการจัดการเรียนในห้องเรียน เป็นผู้สนับสนุนให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือทำ อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง สร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม การอภิปราย และการเจรจาโต้ตอบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครูและเพื่อนร่วมห้อง มีการเสริมแรง ยกย่อง ชมเชยผู้เรียนส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความอยากเรียนรู้มากขึ้น การจัดกิจกรรมมุ่งเน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ แสวงหาความรู้และค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเอง สร้างนวัตกรรม ผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เช่น การใช้สื่อ DLIT เว็บไซต์/แอปพลิเคชันช่วยสอน บัตรคำ บัตรภาพ เพลง เกม นิทาน เป็นต้น มาเป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ ครูยังได้บูรณาการการเรียนการสอนระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเน้นการเชื่อมโยงความรู้กับการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง และมีการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านคุณลักษณะ โดยใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC : Professional Learning Community)

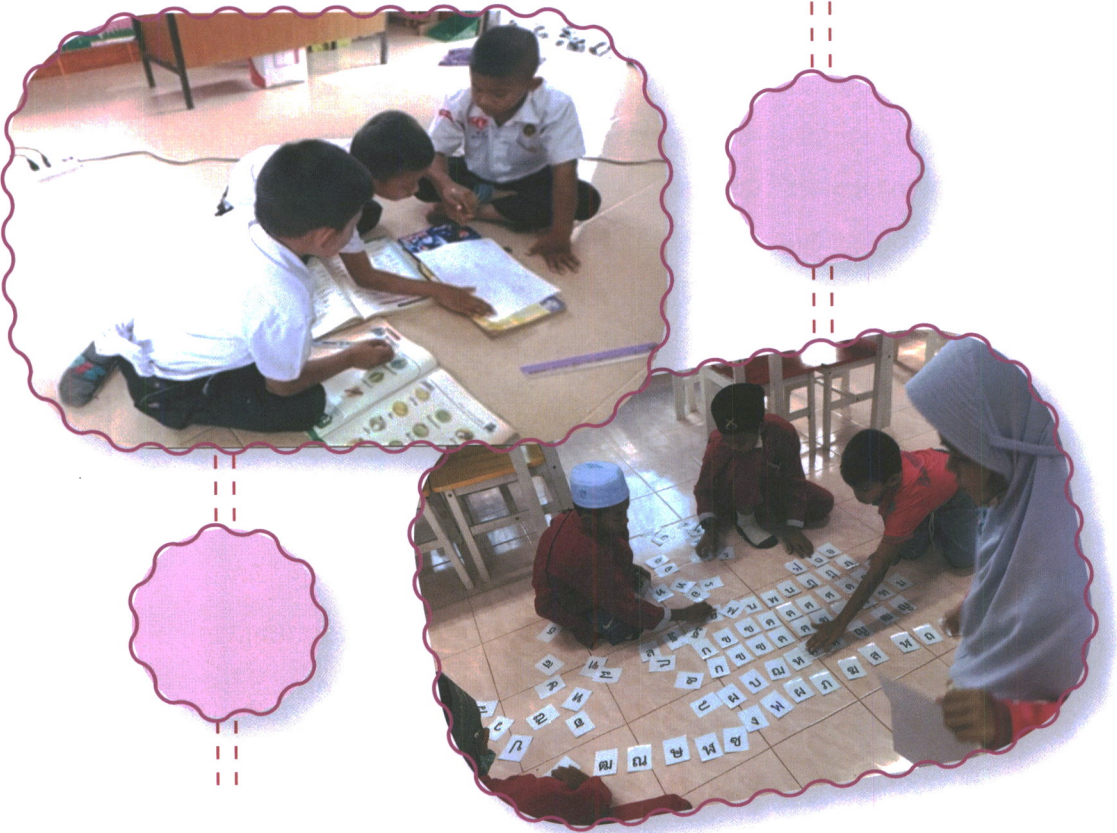
ด้านผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีการเตรียมความพร้อม และสร้างความตระหนักให้กับครู ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยยึดหลักศาสตร์พระราชาวางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกับครู เพื่อให้การบริหารจัดการสถานศึกษาเกิดความเข้มแข็ง และมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษายังมีการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกภายในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

ด้านผู้ปกครองและเครือข่ายการมีส่วนร่วม ผู้ปกครองมีความพึงพอใจ ใส่ใจบุตรหลานและเข้ามามีส่วนร่วมให้การสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษามากขึ้น สำหรับด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วมมีนิเทศจิตอาสาประจำเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 11 เขตพื้นที่การศึกษาทำหน้าที่นิเทศ ติดตามและให้คำแนะนำครูทุกโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก โดยยึดหลักศาสตร์พระราชาวางแผนการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก นอกจากนี้ นิเทศจิตอาสาประจำเขตพื้นที่การศึกษายังได้ขยายผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในหลักสูตร

“การพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงด้วยหลัก “ศาสตร์พระราช” Active Learning โดยใช้แผนการเรียนรู้หน้าเดียว” ให้กับครูในโรงเรียนอื่น ๆ ในพื้นที่ เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ตัวอย่างโรงเรียนที่จัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยยึดหลักศาสตร์พระราชในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

โรงเรียนบ้านตามุง อำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1

จากปัญหาที่โรงเรียนมีผู้เรียนอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ อ่านไม่คล่อง เขียนไม่คล่องทำให้เป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอนของครูในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้ง ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและในส่วนตัวเรียนที่อ่านไม่คล่อง เขียนไม่คล่องแต่ไม่สามารถคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ได้ โรงเรียนได้ดำเนินกิจกรรมภาษาไทยสืตามการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อแก้ไขและพัฒนาการด้านการอ่านและการเขียนให้กับผู้เรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-6 โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คัดกรองผู้เรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-6 โดยจัดผู้เรียนออกเป็นกลุ่มสี่ตามสภาพปัญหาของผู้เรียน

กลุ่มสีแดงเข้ม สอนซ่อมและช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหา ยังไม่รู้จักพยัญชนะ สระประสม และหรือวรรณยุกต์บางรูป สะกดคำไม่ได้ อ่านคำที่ประสมในแม่ ก กา ไม่ได้

กลุ่มสีแดงอ่อน สอนซ่อมและช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหา ยังไม่รู้จักรวณยุกต์บางรูป สะกดคำไม่ได้ คำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตรา ตัวสะกดคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราและกลุ่มสื่อสารไม่ได้

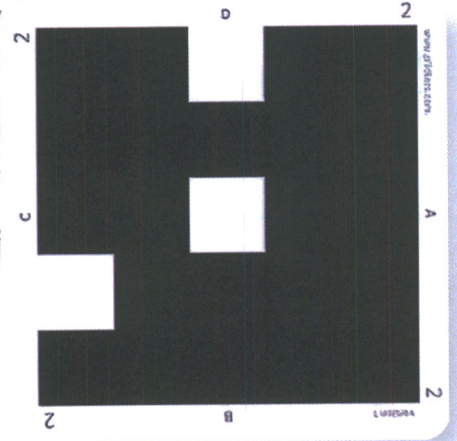
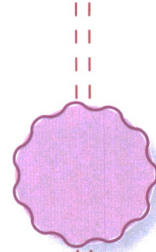
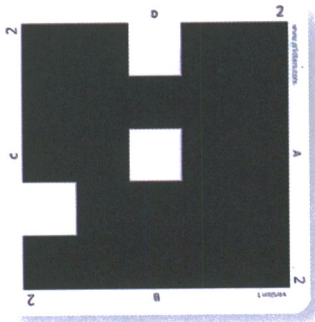
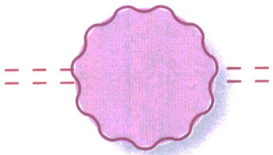
กลุ่มสีเหลือง สอนซ่อมและช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหา กลุ่มที่อ่านไม่คล่อง เขียนไม่คล่อง และสื่อสารไม่ได้

กลุ่มสีเขียว สอนเพิ่มเติมเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์และการสื่อสาร การสรุปความ

ขั้นตอนที่ 2 จัดสอนซ่อมเสริม และเพิ่มเติมให้ผู้เรียนใน 1 ชั่วโมงแรกของทุกวัน โดยจัดครูที่มีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่ใช้สอนในแต่ละกลุ่มด้วยรูปแบบ Active Learning

จากการดำเนินกิจกรรมมาอย่างต่อเนื่อง 2 ปีการศึกษา ซึ่งครูได้วางแผนกิจกรรมโดยคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน และออกแบบรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนได้พัฒนาการอ่าน การเขียน การสื่อสาร การวิเคราะห์ตรงตามศักยภาพของผู้เรียนในแต่ละกลุ่ม ทำให้มีผู้เรียนที่อ่านออก เขียนได้ และอ่านคล่อง เขียนคล่องเพิ่มขึ้น สามารถคิดวิเคราะห์ และสร้างสรรค์ได้ ผู้เรียนมีผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานระดับชาติ (NT) ด้านภาษา ในปีการศึกษา 2562 เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.64 และยังส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นได้ดีขึ้น อีกทั้ง การที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกับเพื่อนผู้เรียนต่างชั้นเรียน วันละ 1 ชั่วโมง เป็นการปรับเปลี่ยนบรรยากาศในการเรียนสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจและต้องการเรียนรู้มากขึ้น

โรงเรียนบ้านลูโบ๊ะซามา อำเภอสุไหงโกลอก จังหวัดนราธิวาส สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2

โรงเรียนได้ขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนผ่านแอปพลิเคชัน Plickers เพื่อให้ผู้เรียนใช้ในการตอบคำถาม โดยครูจะมีกระดาษเป็นโค้ดแจกให้ผู้เรียนถือ ซึ่งกระดาษดังกล่าวทั้ง 4 ด้าน จะมีสัญลักษณ์ของแต่ละด้านที่ต่างกัน และมีตัวเลขเฉพาะของผู้เรียนแต่ละคนอยู่ที่มุมกระดาษ เมื่อครูเปิดคำถามที่ได้สร้างขึ้นจากแอปพลิเคชัน Plickers ผู้เรียนสามารถตอบคำถามโดยการชูกระดาษโค้ดในด้าน A, B, C หรือ D ตามที่คิดว่าเป็นคำตอบที่ถูกต้อง จากนั้นครูจะใช้สมาร์ทโฟนเปิดแอปพลิเคชันด้วยการสแกนโค้ดที่ผู้เรียนถือผลลัพธ์ ระบบจะแสดงผลของคำตอบตามโค้ดที่ผู้เรียนถือในทันทีบนหน้าจอทีวีซึ่งเป็นกิจกรรมที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกและมีความสุขไปกับการเรียน การดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง เรียนรู้การทำกิจกรรมเป็นขั้นตอนตามคำแนะนำของครู ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับคำถาม และมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการตอบคำถาม ทำให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ซึ่งเกิดจากการที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมในห้องเรียน

โรงเรียนกาบังพิทยาคม อำเภอกาบัง จังหวัดยะลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต ๑๖

โรงเรียนกาบังพิทยาคมก็ได้นำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนตาม
แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเช่นกัน โดยครูได้ใช้แอปพลิเคชัน Quiver Vision ซึ่งเป็น
แอปพลิเคชันที่จะเปลี่ยนรูปวาดระบายสีเป็นตัวการ์ตูน มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้กับ
ผู้เรียน เพื่อดึงดูดความสนใจ และให้ผู้เรียนสนุกกับการเรียน โดยครูจะให้ผู้เรียนระบายสีบนภาพ
แล้วครูจะนำสมาร์ทโฟนที่ได้ติดตั้งแอปพลิเคชันดังกล่าว มาส่องกล้องลงบนภาพที่ผู้เรียนได้
ระบายสีจะปรากฏภาพที่เสมือนมีชีวิต เป็นภาพ 3 มิติ สามารถเคลื่อนไหวทำให้ผู้เรียนรู้สึกตื่นเต้น
ที่ได้เห็นภาพเสมือนจริง รวมทั้งครูสามารถนำมาประกอบการเล่าเรื่องในการเสริมความรู้ให้กับ
ผู้เรียนเพิ่มเติมได้ การดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนได้มุ่งเน้นให้ครูและผู้เรียนได้เรียนรู้ไปด้วยกัน
ทั้งในบทบาทของผู้เรียนที่ลงมือปฏิบัติจริงและบทบาทของครูในการใช้เทคโนโลยีในการจัด
การเรียนการสอน ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองตามคำแนะนำของครูเพื่อให้เกิดการเรียนรู้
นอกจากนี้ การทำกิจกรรมดังกล่าว ยังเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม ให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม
เกิดความร่วมมือร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ รู้จักช่วยเหลือในการทำงาน ยอมรับฟังความคิดเห็น
ของเพื่อนในกลุ่ม โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสิ่งสำคัญ ส่งผลให้งานที่ได้รับมอบหมายประสบ
ความสำเร็จ

- ฉัตรชนก จันทร์แย้มและนาราทิพย์ ทองโสภณ. (2563). การจัดการเรียนรู้วิธีการ Active Learning เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้สู่คุณภาพไทยแลนด์ 4.0 โดยยึดหลัก “ศาสตร์พระราชา”. *วารสารวิชาการ*, 23(1), 3-11.
- ชนันท์วัลย์ วุฒิธนโกคิน และคณะ. (2563). ผลการฝึก Brain Gym ต่อการทรงตัว การประสานสัมพันธ์การรับรู้ และคุณภาพชีวิตในผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อม. *วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน*, 26(1), 68-82.
- สำนักงานศึกษาธิการภาค 8. (2560). การศึกษา วิเคราะห์ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2560 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส). กลุ่มตรวจราชการและติดตามประเมินผล สำนักงานศึกษาธิการภาค 8.
- สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อน สืบสานศาสตร์พระราชา สภาขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศ เรื่อง “การขับเคลื่อน สืบสานศาสตร์พระราชาเพื่อการปฏิรูปประเทศ”. โรงพิมพ์รัฐสภา.
- Brain Gym International. (2018). *The Brain Gym Program*. <https://breakthroughsinternational.org>

